

ELS RAONS DE LA MEMÒRIA. 35 ANYS FENT EL PALLASSO CIRC CRIC

DE COP, SENSE PENSAR-HO

tortell poltrona

***Conec la utilitat de la inutilitat.
I tinc la riquesa de no voler ser ric.***

Joan Brossa

De cop, sense poder pensar-ho m'hi vaig llançar: maquillatge, micro, puça, bomba, clavell, Chorro Negro, malabars, cadires, Rivel, Ridi Pagliaccio, Claret, reagee, la mosca, clowni, la bandaclowns, les grantes, *Tot esperant Godot*, Bassi, Grock, Shespir, Veli Joze, Popov, Split, Armengol i Moliner, Chacovacci, Dagla, Khan Yunis, El triángulo Ixtil, Nogorno Karabag, Sant Arcangelo, Bretanya, Trapezi, Montecarlo, París, Alba, Seattle, Sierra Leone, Sarajevo, Haití, Baro d'Evel, Montréal, FreKuencia Pirata, Stockton on Tees, Las Casas Calientes, Tsunami, Luis Fernando Rincón, Sant Esteve, Leandre, Solsona, Granollers, Tortosa, Figueres, Girona, Lleida: Les Firetes, Brasil, Côte d'Ivoire, Colòmbia, Sioux, Lacandones, pes vermelhos, terratrèmol: El Salvador, Festival d'Andorra, Barcelona, Festival de

Cornellà, Montblanc, Reus, La Seu, Olot, Banyoles, Cerdanyola, Rubí, Sant Cugat, Vilanova, Vilafranca, Olesa, Esparreguera, Pittsburgh, Sant Boi, Atenes, Dimitri, Palafrugell, Edwards, Rio Preto, Poltrona Express, Mostar...

Fa 35 anys que ho intento cada dia, ho tornaré a provar.

Jo, ho tornaré a provar, els esquetxos dels pallassos són poemes visuals que mai estan acabats, però cada espectacle dóna una volta més a la rosca, una nova giragonsa i poc a poc, amb el temps, el cargol és més saborós.

Númers que ja no feia, alguns que sempre faig i coses que encara no he fet i vull fer.

El Circ que a mi m'agrada és poesia.
El Circ que a mi m'agrada és alegria.
El Circ que a mi m'agrada és companyia.■

EL CIRC QUE A MI M'AGRADA

tortell poltrona

És una forma de viure, de veure, de sentir. És una filosofia, una manera d'entendre la vida, d'anar per la vida.

El circ que a mi m'agrada em permet viure sota el cel.

El circ que a mi m'agrada m'ajuda a entendre que la vida és un viatge, un recorregut en el qual el meu cos és una maleta que conté diferents realitats, en funció del moment. Amb el temps, la maleta del meu jo va canviant l'energia per l'experiència.

El circ que a mi m'agrada no és, com se sol dir, un "desmadre" on cadascú va pel seu compte i tot és un caos. És una màquina perfectament calculada, on el treball de cada individu sempre suma o multiplica, però mai resta o divideix. En poques empreses hi ha una varietat d'oficis com els que cal coordinar en un circ: músics, muntadors, electricistes, mecànics, taquilleres, publicistes, trapecistes, acróbates, malabaristes, cascadores, equilibristes, contorsionistes, pallassos, tècnics de so i d'il·luminació, cambriers, conductors, cuiners, fusters, soldadors, comptables... Tots al servei d'un espai arquitectònic efímer, capaç d'emocionar tot tipus de públic sense enganys de cap mena.

Al circ que a mi m'agrada no hi fa falta l'"encara més difícil". Encara que m'agradi el risc, no vull que ningú es deixi la vida a la pista, però sí que m'agrada que els artistes s'hi deixin la pell. Gaudeixo de la perfecció en totes les especialitats i les arts de la pista, l'exactitud, l'esforç, la compenetració, la superació... Una de

les coses que més agraeixo és quan, en una actuació, es repeteix un exercici que no ha sortit bé i per fi s'aconsegueix.

La música en directe em fascina, és una banda sonora vital que acompanya, que il·lustra els diferents moments, que dóna aire al número o exercici, en facilita la lectura, pot corregir molts errors i moltes vegades pots emportar-te-la a casa de record. La música és tan important que he vist caigudes i accidents per culpa d'una peça mal interpretada. La coordinació de tots els elements que actuen a l'espectacle ha de ser total i tothom hi està implicat. Per posar un exemple, una apagada de llum quan un volantiner salta cap al portor en un número de trapezi pot provocar un accident lamentable.

Al circ que a mi m'agrada, cada moment és important i permet a qui el protagonitza degustar la vida amb intensitat. No es fàcil ser professional de les arts del circ, tenir cap per aconseguir uns pocs minuts de prodigi. I, per a aquests minuts, han hagut de renunciar a moltes coses, més que si fossin prestigiosos i reconeguts atletes olímpics. I els admiro.

El circ que a mi m'agrada té una filosofia revolucionària, perquè és capaç de millorar la realitat. Per a l'artista, perquè sap que amb el seu treball pot conquerir les fites que es proposa. Tots els qui es dediquen a aquest ofici saben que quan duen 20 hores d'assaig d'una rutina, els falten 20 hores menys per aconseguir-ho. I per al públic que assisteix a l'espectacle, perquè això els fa viure uns moments amb uns referents que amaga la societat en la qual viuen.

Al circ que a mi m'agrada, jo hi treballo de pallaso. Amb el temps, he aconseguit anar molt ben acompanyat: el pallaso blanc, els músics, el so, la pista, la disposició del públic, els artistes, el tendal, l'embolcall... No sempre sóc un bon pallaso, moltes vegades hi ha desavinences entre qui sóc i qui represento. El pallaso és per a mi una forma de vida, sempre m'he vist reflectit en els nens. Els duen dintre seu un pallaso natural. Són capaços de reflectir tot el que senten amb el seu cos, sense vergonya.

Aquest és el meu repte diari quan surto a la pista: trobar les essències, buscar les emocions, buscar les emocions, buscar el riure en les coses senzilles, arribar a crear moments profunds, moments de bogeria, moments de tendresa. Sóc un pallaso i estic autoritzat a transgredir espais que als altres adults se'ls neguen. La continuïtat de la vida ens dóna als pallasos moltes oportunitats per millorar. Els números de pallasos no s'acaben de crear mai. A més

del que el pallaso proposa, el públic imposa un ritme que sempre és diferent. Es necessita experiència per exercir aquest ofici, i aprendre dels errors és fonamental. Moltes vegades, les equivocacions generen possibilitats que mai t'haguessis plantejat. El pallaso és un ésser imperfecte, un mirall que reflecteix la humanitat. Quan estic enmig d'una pista, envoltat de gent de totes les edats, llengües i religions, de persones que, com jo, estan plenes de vida i de problemes, em pinto la cara, em poso el nas i em transformo de Jaume en Tortell, puc percebre un sentiment de felicitat més espiritual que humà, de sobte, i a partir de la màscara més petita que conec, en el decurs de l'actuació, sóc capaç de canviar la realitat del meu públic, de fer desaparèixer les pors, el neguit, les angoixes.

Al circ que a mi m'agrada, els que m'envolten i jo de vegades ens convertim, per uns instants, en éssers lliures. Som gent sense por. ■

Publicat a JANÉ, Jordi & MINGUET, Joan Maria: *L'art del risc. Circ contemporani català*. KRTU de la Generalitat de Catalunya, 2006.

BENVINGUTS AL CIRC!

tortell poltrona

Viure l'instant i captar les deixes del somni.

J.V. Foix

Circ, per a mi, és alguna cosa més que un mot que defineix una activitat artística. Aquestes quatre lletres les entenc com una manera de viure, de viatjar, de sentir, de compartir, de patir, de lluitar, de guanyar, de perdre; en definitiva, una manera de ser i de viure la vida.

Puc assegurar que aquesta parauleta ha omplert de sentit gran part del meu viatge per aquest món de mones. Quan estic envoltat de gent amb el nas posat no especulo, penso

i decideixo sense por, sóc lliure. I quan s'acaba l'espectacle, recullo els riures, els poso dins un sac i me'ls emporto a casa. Allà, on hi ha el meu raspallet de dents, per uns instants els sento, els revisc i els estimo. Al cap de poc, els llanço amb força a les estrelles que tinc per sostre al menjador. I sento la necessitat d'anar, corrents, a caçar-ne més.

En fer-me gran, més que el què, m'interessa el perquè, m'importa el com i m'enamora el sentit.

Vés a saber per quin atzar he tingut la fortuna de gaudir de les deixes del somni. El dit de la Montse escrivint sobre el vidre entelat d'un 2CV la paraula 'cric'... el capicua que sorgeix com per art de màgia; Cric cric. Els somnis corren el risc de convertir-se en realitat.

Som a finals dels setanta, una dècada que havia començat amb la invasió de la TV i ens va deixar enlluernats per la petjada de l'home sobre la Lluna. Nosaltres, joves amb el cap ple de coloms, estàvem impressionats pels aires de llibertat que arribaven del maig del 68, mentre vivíem indignats per la dictadura del general Franco, fent carrera políptica de veritat des de la clandestinitat, corrent i rebent per part de la policia. Érem joves plens d'energia en una societat que reclamava canvis. Mort el dictador, la victòria aviat es va transformar en deserció, en la descoberta dolorosa d'unes actituds polítiques i ciutadanes que no buscaven un món més lliure i just, sinó l'assoliment del poder. El pacte amb els feixistes s'anomena transició i es prioriza l'oblit en nom de la reconciliació.

Hi va haver, també, un instant de festa en el qual es recuperen costums i festes populars i es reinventa la cultura. Les arrels tradicionals, els referents populars s'empelten de principis d'avantguarda i de modernitat. La cultura és al carrer i pren l'espai a les desfilades militars i a les processons, i entrem a la vida de la mà de capgrossos i gegants. El primer Cric va ser una bogeria, un remolí creatiu i una escola: família, amics, socis, companys de professió, passavolants de tota mena ens vam submergir en un projecte col·lectiu que, sobretot, tenia un avui, una aventura sense concessions, un anar endavant sense titubeig. L'aventura de la creació col·lectiva es va anar transformant en projectes personals.

El primer Circ també em va aportar una altra dimensió, una manera d'anar per la vida, una filosofia revolucionària que és capaç de millorar la realitat. Davant d'una societat dominada pels valors segurs del sedentarisme, el circ obre la porta a la llibertat i als valors del nomadisme. Quan viatges, les fronteres són anècdotes, les coses supèrflues es converteixen en inútils i és pràctic deixar-les de banda. El circ sempre arriba on no hi ha res, ni aigua, ni llum, ni lavabo... tot s'ha de fer de nou i això t'apropa a la realitat sense concessions. Circ i natura son dues cares d'una mateixa moneda. Del CIRC a Pallassos sense Fronteres i al CRAC, i tornem al CRIC. Tot i el pas del temps, aquest principis bàsics de circ no s'han mogut, però jo sí. I aquells somnis m'han servit per aprendre, per equivocar-me i arribar més lluny del que mai dels mais hauria pogut imaginar. Jo ara sé que els somnis es poden veure i palpar. ■

Pròleg a *El món fascinant del Circ Cric*. CRAC i Viena edicions, 2007.